

Bindweefsel, meridianen en kleuren com – door een lichtinformatiesysteem?

Oedeemfysiotherapeuten worden geconfronteerd met de nadelige effecten van operaties, vaak ook gepaard gaande met onbegrepen pijnklachten. In een onderzoek verricht door collega Monique Bruggeman aan het UMCG naar de effecten van meridiaan-kleurentherapie op het herstel van littekens na een venous access port (VAP) bij kinderen die via deze weg chemotherapie kregen toegediend, bleek deze therapie een significante verbetering te geven. Het artikel treft u elders in dit blad aan. De meridiaan-kleurentherapie valt buiten het beroepsprofiel van de oedeemfysiotherapeuten. Op verzoek van de redactie volgt daarom een toelichting op de toegepaste methode.

De meridiaan-kleurentherapie integreert drie pijlers van geneeskundig handelen: de westerse reguliere geneeskunde, de klassieke Chinese geneeskunde en de antroposofische geneeskunde. Deze integratie trachten we te illustreren aan de hand van een beknopte ontstaansgeschiedenis van deze therapie. Bovendien schenken we aandacht aan onderzoek naar mogelijke verklaringmechanismen.

Bindweefsel, meer functies dan alleen mechanica

Bindweefsel speelt een belangrijke rol in de meridiaan-kleurentherapie. In de afgelopen decennia is er een kennisexplosie geweest ten aanzien van het bindweefsel. Zie hierbij onder anderen het werk van De Morree,¹ Schleipp² e.a. Hierin wordt veelal gewezen op mechanische aspecten welke deze structuren hebben. Minder bekend is dat de bindweefselstructuren als drager van het lichtcommunicatie / energetische systeem worden gezien. Daarin speelt de extracel-

lulaire matrix en het daarin gebonden water een belangrijke rol. Het is met name de extracellulaire matrix welke als intermediair communicatiesysteem fungeert tussen celfunctie en andere delen in het lichaam. Roeland van Wijk c.s. hebben hier nieuwe begrippen ingevoerd zoals het basisbioregulatiesysteem. Hartmut Heine beschreef als eerste de anatomische structuur van de acupunctuurpunten. Elke beschadiging van bindweefselstructuren kan in principe tot storingen in het energetische systeem leiden.

Elke beschadiging van bindweefselstructuren kan in principe tot storingen in het energetische systeem leiden.

Integratie van opvattingen door Christel Heidemann

Christel Heidemann, opgeleid bij Dr. Hede Teirich-Leube, docente bindweefselmassage en Krankengymnastik aan de Freiburger Krankengymnastikschule, komt de eer toe het fundament te hebben gelegd voor een compleet nieuwe therapie. Zij legde de relatie tussen de segmentale verschijnselen en het stromen van levensenergie in het lichaam. Daar waar energie niet goed stroomt of op de juiste wijze verdeeld is, treedt bindweefselspanning en/of hypertonie op. Dit stromen van energie door het lichaam is kennis welke komt uit de klassieke Chinese geneeskunde. Hierin wordt het meridiaanstelsel beschreven waarin levensenergie, Qi of Chi genoemd, stroomt. Het is deze energie die het leven in stand houdt. In dit stromen van energie

heersen diverse wetmatigheden welke goed op elkaar horen te zijn afgestemd. De bekendste hiervan is het yin-yang principe en de vijf transformatiefasen leer. Deze wetmatigheden vertonen overeenkomsten met de vele biologische (ondermeer circadiane) ritmen die onderwerp zijn van regulier westers onderzoek.

De levensenergie wordt in het reguliere medisch denken niet als zodanig benoemd.

De levensenergie wordt in het reguliere medisch denken niet als zodanig benoemd. Wel vinden we het terug als een chirurg na een operatie tegen de patiënt zegt: nu moet de natuur verder zijn werk doen. Hierbij wordt dan geduid op een zelfherstellend vermogen van de patiënt. Deze natuurlijke levenskracht heeft een belangrijke plek in de antroposofische geneeskunde. Daarin wordt wel gesproken over een krachtenveld dat het leven in stand houdt, dit wordt in de antroposofie het etherlichaam genoemd. Dit krachtenveld is uitvoerig beschreven door Rudolf Steiner, grondlegger van de antroposofie.

Headse zones, nieuwe opvattingen over de bindweefselzones

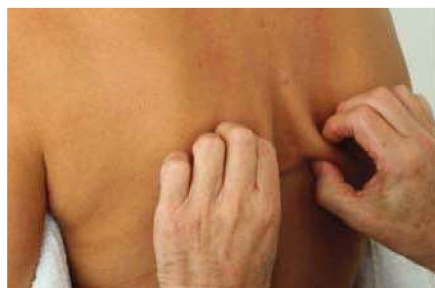
Een andere ontwikkelingslijn in de meridiaan-kleurentherapie is die welke bij Dr. Henry Head begint. Hij beschreef in 1892 de huidgebieden met een verhoogde gevoeligheid en slechtere oppakbaarheid van de huid bij orgaanstoornissen. Dr. Head ontwikkelde ook de diagnostische techniek waarbij de huid tussen duim en wijsvinger wordt opgepakt om de tonus van het

- **Cees Tjeerdema** fysiotherapeut, meridiaan-kleurentherapeut, werkzaam in eigen praktijk in Makum, tevens docent aan de Christel Heidemann Academie.
- **Roeland van Wijk** moleculair celbioloog, onderzoeker, emeritus hoogleraar universiteit Utrecht en vele jaren hoofdredacteur van het Tijdschrift voor Integrale Geneeskunde.
- **Barbara Küper-Frerich** opvolgster van Christel Heidemann, is natuurgeneeskundige, meridiaan-kleurentherapeut, coach voor Dialogische Resilienz in het Antroposofisch Therapeuticum te Witten (D) en docente aan de Christel Heidemann Academie.

onderhuidse bindweefsel te bepalen. In dezelfde tijd beschreef Dr. James MacKenzie het verband tussen de hypertone segmentale musculatuur en orgaanstoornissen.³

De bevindingen van Dr. Head en Dr. MacKenzie kregen hun praktische toepasbaarheid in de ontwikkeling van de bindweefselmassage door Dr. Hede Teirich-Leube, Dr. Wolfgang Kohlrausch en Elisabeth Dicke. Dicke paste, op basis van een persoonlijke ervaring (zij leed aan endarterites obliterans van het rechterbeen), trekkende strijkingen toe bij patiënten en kon klachten, die in verband stonden met functionele orgaanproblemen, gunstig beïnvloeden. In 1938 kwam zij in contact met prof. Kohlrausch en Dr. Hede Teirich-Leube. Deze hadden de leiding van een school voor Krankengymnastik in Freiburg. Hun ervaringen zijn opgetekend in de boeken: "Massage reflektorischer Zonen im Bindegewebe bei rheumatischen und inneren Erkrankungen" (Leube und Dicke 1942) en "Meine Bindegewebe-massage" (Dicke 1953).

Dr. Teirich-Leube promoveerde na haar studie geneeskunde op het onderwerp "Die vegetative Dystonie als Grundlage für die Entstehung und Behandlung varicöser Unterschenkelgeschwüre". Haar eigen ontwikkeling heeft zij vastgelegd in "Grundriß der Bindegewebsmassage" (1957).

Tast diagnostiek op de rug

In 1962 verscheen het monumentale werk "Segmentale Innervation, ihre Bedeutung für Klinik und Praxis" van prof. Dr. Karl Hansen en Dr. Hans Schliack.⁴ Dit benadrukte (voor de klinisch en dagelijks werkzame artsen) de grote diagnostische

en therapeutische betekenis van de segmentale innervatie. De neurowetenschapper Ben van Cranenburgh wijst in "Segmentale verschijnselen" (2004)⁵ nogmaals op het belang van de kennis van reflectoire verschijnselen. De genoemde werken zijn nog steeds een belangrijke bron van informatie voor de huidige diagnostiek. Het is deze kennis die in de meridiaan-kleurentherapie nog steeds actueel is.⁶

Meridiaan-kleurentherapie, herstel van de ordening van levensprocessen⁷

Christel Heidemann ging uit van een overeenkomst tussen datgene wat in de klassieke Chinese geneeskunde met Qi aangeduid wordt en wat Rudolf Steiner over stromen in het etherlichaam beschreven heeft. Een doorslaggevende impuls was een opmerking van Steiner dat het etherlichaam een bijzondere vorm is van in elkaar stromende kleuren, welke als krachten de organen opbouwen en in orgaanprocessen werken. Dit werd de centrale onderzoeksvraag van Christel Heidemann.

Zij experimenteerde met licht- en kleurtoepassingen op het lichaam en ontdekte dat daarbij bindweefselspanning in de Headse zones veranderde. Stap voor stap ontwikkelde zij vervolgens een therapeutische methode waarbij zuivere zijde geverfd met plantaardige kleurstoffen op acupunctuurpunten toegepast wordt. Van groot belang was haar ontdekking welke meridiaan op welke kleurencombinatie het sterkste werkt.

Door de controleerbaarheid via het tasten van de bindweefselspanning op de rug kon eenduidig aangetoond worden dat iedere meridiaan zijn "eigen" kleur heeft die hem stimuleert.

Door de controleerbaarheid via het tasten van de bindweefselspanning op de rug kon eenduidig aangetoond worden dat iedere meridiaan zijn "eigen" kleur heeft die hem stimuleert. De complementair kleur sedeert

hem. Pathologische spanningsverschillen kunnen met overeenstemmende kleuren genivelleerd worden en nieuwe ordeningsprocessen ontstaan. Op deze manier worden de beste voorwaarden voor genezing gecreëerd.

Littekens als oorzaak van onverklaarbare pijnklachten

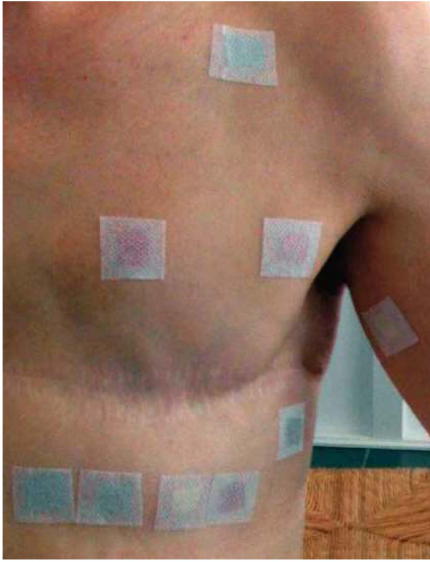
Een belangrijk onderdeel in de meridiaan-kleurentherapie is ingeruimd voor het behandelen van littekens. Het stromen van energie over het lichaam laat zich vergelijken met de circulatie van water op de aarde. Wanneer een stroom geblokkeerd wordt ontstaat voor de blokkade een stuwing en achter de blokkade een leegte. Het principe van het behandelen van een litteken is dat in het gebied van stuwing de sederingskleur wordt toegepast en in het gebied van leegte de stimuleringskleur. Al in de zeventiger jaren van de vorige eeuw beschreef Christel Heidemann de gunstige effecten op littekens.

Patiënte, fysiotherapeute van beroep, heeft anderhalf jaar lang pijnklachten na sectio. Patiënte vervangt dagelijks de zetting van de kleuren met nieuw materiaal. Na twee weken is zij vrijwel pijnvrij.

Voorbeeld behandeling

Een 63-jarige patiënte vertelt: "In 1994 heb ik een borstoperatie ondergaan in verband met een kwaadaardige tumor. De eerste jaren gaf dit geen klachten. Daarna had ik regelmatig last van mijn arm en schouder aan geopereerde zijde. Dit werd regelmatig met succes behandeld met fysiotherapie en oedeemtherapie. Enkele jaren geleden hielp de therapie niet meer en zocht ik naar

andere oplossingen. Als verpleegkundige oncologie zag ik vaak blijvende klachten bij de patiënten. Dit wilde ik voorkomen. In 2013 kwam ik bij de meridiaan-kleuren-therapie. In het begin was het even zoeken naar de juiste plaatsen voor de kleuren. Op een bepaald moment merkte ik verbetering en nog later waren alle klachten over. Af en toe beginnen de klachten weer op te zetten, maar na 1 of 2 behandelingen verdwijnen ze weer. Ik ben erg tevreden over deze therapie.”

Op zoek naar verklaring, zijn meridianen bewezen?

Vele therapeuten zijn gefascineerd door de duizenden jaren oude afbeeldingen van het meridiaansysteem. De acupunctuur heeft ook in Nederland een vaste plek veroverd en de WHO erkent het als een officiële geneeswijze. De controverse tussen het op de westerse ratio gebaseerde reguliere medisch denken en het denken in de Chinese geneeskunde zorgt nog steeds voor polemiek.

Tussen het meridiaansysteem en het bindweefselstelsel zijn meer overeenkomsten te vinden dan op het eerste gezicht is te vermoeden. De hypothese dat acupunctuurpunten bij voorkeur gelokaliseerd zijn is door Heine's onderzoek in sterke mate gesuggereerd.⁸ Voor een overzicht wordt verwezen naar TIG 24 (2008).^{9,10}

Een ander onderzoek richt zich op het anatomische patroon van het menselijk lichtveld. In Japan werd rond de eeuwwisseling apparatuur ontwikkeld waarmee beelden van de lichtemissie konden worden gemaakt. Het blijkt dat de emissie op bepaalde plekken (bij voorkeur plaatsen waar meridianen eindigen of dichtbij het

oppervlak voorkomen) hoger is en een ritmiek vertoont. En tenslotte is er het onderzoek dat de meridianen (en het bindweefsel) een lichtgeleidingsstelsel vormen en dat dit licht informatie bevat over de fysiologische toestand van het lichaam.

(Een uitgebreide beschrijving van deze processen is te vinden in het boek: "light in shaping life" van Roeland van Wijk, moleculair celbioloog).¹¹

Lichtcommunicatie ontraadselen, de grote opgave voor de komende decennia

Bron Roeland van Wijk: "light in shaping life"¹¹

Hoe laten de in de meridiaan-kleuren-therapie waargenomen fenomenen zich verklaren? Sinds het jaar 2000 werkt de Christel Heidemann Academie samen met het Meluna Research Instituut aan onderzoek middels biofotonen meetapparatuur naar een verklaring van de werkzaamheid van de therapie. Een deel van dit onderzoek is al in 2007 gepubliceerd in het Tijdschrift voor Integrale Geneeskunde.^{9,10} Verdere onderzoeken sindsdien laten een wisselwerking zien tussen het menselijk lichtveld en de gekleurde materialen die op de huid worden geplaatst. De aard van het gebruikte materiaal speelt hierbij een essentiële rol. Een uitvoerige beschrijving valt buiten het bestek van dit artikel (zie ook het onderzoek in Tijdschrift voor Integrale Geneeskunde van 2007).^{9,10} Een ander onderzoek, verricht aan de universiteit van Manchester, geeft aan dat kleur een wezenlijke factor is voor de synchronisatie van de biologische klok. In de meridiaan-kleurentherapie gaan we ervan uit dat we een tuning van de biologische ritmiek kunnen aanbrengen. Desondanks blijven er nog vragen over, waarvoor voortgezet en uitgebreid onderzoek noodzakelijk is. Wel is duidelijk dat het menselijk lichtveld ook voor de fysiotherapie van wezenlijk belang is.

Opleiding: In 1995, drie jaar voor haar overlijden, initieerde Christel Heidemann de oprichting van een Internationale Academie ter behoud, voortzetting en verdere ontwikkeling van haar therapie. De Christel Heidemann Academie wil als onderwijs- en kennisinstituut fungeren ten aanzien van alle aspecten die met de therapie van doen hebben. De Academie schoolt therapeuten welke al een medische vooropleiding op hbo-niveau hebben.

Organisatie: de Fysiotherapeuten werkgroep Meridiaantherapie was vele jaren een onderdeel van het KNGF. Het KNGF maakte in het verleden een beroeps- en domeinomschrijving waarin geen ruimte meer was voor andere kleinere therapievormen. De meridiaan-kleuren-therapie moest op eigen benen gaan staan. Derhalve werd de Nederlandse Beroepsvereniging Meridiaan-kleurentherapie (NBMK) opgericht, waarbij de therapie als een zelfstandig beroepsdomein wordt gehanteerd. De NBMK is lid van koepelorganisatie NIBIG en voor geregistreerde leden kunnen patiënten afhankelijk van hun verzekering de behandeling gedeeltelijk vergoed krijgen.

Literatuurlijst zie: www.nvfl.nl